

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	
Fakulta	filozofická
Obor řízení	dějiny konkrétních literatur (románské literatury)
Uchazeč	PhDr. Dagmar Pichová, Ph.D.
Pracoviště uchazeče	Masarykova univerzita, Filozofická fakulta
Habilitační práce (název)	<i>Émilie Du Châtelet, femme de lettres</i>
Oponent	Doc. Mgr. Daniela Tinková, PhD.
Pracoviště oponenta	Ústav českých dějin, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Nám. Jana Palacha 2, 116.38 Praha 1

Text posudku (rozsah dle zvážení oponenta) ...

Předložená habilitační práce se zaměřuje na intelektuální činnost přední (nejen) francouzské „femme de lettres“ první poloviny 18. století, Emilie du Châtelet (1706-1749), která proslula zejména jako první překladatelka díla Isaaca Newtona do „vernakulárního“ jazyka (v tomto případě do francouzštiny), jako komentátorka a popularizátorka jeho díla (nejen) ve francouzském prostředí, a která do obecnějšího povědomí vstoupila především jako dlouholetá přítelkyně a múza Voltairova.

Hlavní tematický pilíř práce představuje Emilie du Châtelet právě jako ona „femme de lettres“, její postavení uvnitř francouzské, ale zčásti i evropské (zejména německé) Republiky *vzdělanců*, strategie sebeprosazování a boj o uznání, který – kromě samotné neúnavné intelektuální práce – spočíval i v utváření komunikačních a vzděláneckých sítí, jež jí nahrazovaly institucionální základnu, do níž jako žena proniknout nemohla.

Materiálově se autorka opírá především o díla samotné markýzy a poměrně bohaté edice dobových korespondencí, zejména Voltairovy. Ze sekundárních zdrojů dominují, kromě prací věnovaných Voltairovi a Emilii du Châtelet, především studie a monografie věnované *Republice vzdělanců* a ženské otázce.

Prvním velkým přínosem práce je samozřejmě už seznámení českého prostředí s osobností a dílem Emilie du Châtelet, jimiž se autorka soustavně zabývá již řadu let; českému publiku představila svou hrdinku mimo jiné českým překladem její *Rozpravy o štěstí* (Praha 2016).

Klíčové otázky, které si autorka klade, se tak týkají problémů utváření vědecké komunity a její komunikace v raně osvícenském období, kdy se ještě většina oborů rozvíjela spíše

mimoinstitucionálně a díky soukromým iniciativám jedinců, než na specializovaných platformách (univerzity, učené společnosti/Akademie). Řadí se tak k onomu směru v rámci dějin vědy a vzdělanosti, který se soustřeďuje především na „sociální dějiny vědění“, na „mimo-vědecké“ faktory, které ovlivňují šíření a sdílení myšlenek, ale i (sebe)prosazování autorů (autorek).

Zajímá ji také otázka komunikačního nástroje, včetně samotného (statusu) „překladu“ a statusu jazyka – ať již jde o vyzdvihovanou kvalitu překladu Emilie du Châtelet nad soudobý překlad anglický, či o autoreflexe autorů, kteří si uvědomují, že překlad do francouzštiny je v podstatě i aktem „vernakularizace“, převodem z učeného jazyka do jazyka „národního“, jímž hovoří (a především kterému rozumí) velká část Evropy; zde vysvítá i otázka statusu francouzštiny (a „národních“ jazyků vůbec) ve vědecké komunikaci, která jde ruku v ruce s uvědoměním si limitů dosud univerzálního učenického koiné - latiny (která již pro řadu novinek postrádá pojmoslovný aparát). Podnětné jsou i úvahy o statusu „popularizace“ či „vernakularizace“ vědy vůbec (v epoše počínajícího osvícenství, kdy ještě těžko můžeme hovořit o nějakém širším „čtoucím publiku“. Autorka otvírá také další zajímavá témata, jako badatelské strategie a dokumentace vědecké práce, například v otázce striktní (a mezi kolegy vlastně výjimečné) „citační poctivosti“ Emilie du Châtelet jasně dokládající zdroje, a která její práci odlišuje od řady uznanějších mužských kolegy, či v otázce po roli a statusu polemiky, „vědeckého sporu“ a argumentace (spor o pojetí *forces vives* s tehdejšími prezidentem Akademie, J.-J. Dortousem de Mairan, který navíc dokumentuje i jeden z mnoha projevů rodícího se boje o svrchovanost německé / francouzské vědy, který bude živý zejména v 19. století).

Některé otázky však působí spíše jako načrtnuté a stály by za hlubší rozpracování – například právě ono utváření sítí, strategie úspěchu (bourdieuovsky řečeno) nabývání sociálního i symbolického kapitálu, či strategie citační..., by si možná zasloužily hlubší konceptuální uchopení. Tím spíš, že práce má poměrně malý rozsah (138 str. nenorm. rkp.), který u habilitační práce trochu překvapí (záleží však samozřejmě na úzu instituce a oboru, kde se autorka habilituje).

Hlubším rozvedením zmíněných otázek by také bylo více zjevné, co autorka do bádání o Emilii Du Châtelet přináší oproti předchozím životopiscům skutečně nového – toto není jasně formulováno ani v úvodu, ani v závěru práce. Bylo by tedy žádoucí, aby svůj vlastní přínos autorka vyzdvihla v ústní prezentaci a obhajobě práce.

Práce je zpracována velmi pečlivě, je přehledná, je napsána elegantním jazykem. Jazykové nedostatky či překlady se v ní v podstatě nevyskytují. Je potřeba také vyzdvihnout vysokou úroveň autorčiných překladů.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta) ...

Závěr

Habilitační práce [**PhDr. Dagmar Pichová, Ph.D.**] *Émilie Du Châtelet, femme de lettres* **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru [dějiny konkrétních literatur (románské literatury)].

Datum 26. března 2017